

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

P r i s h t i n ë , 2 0 1 0

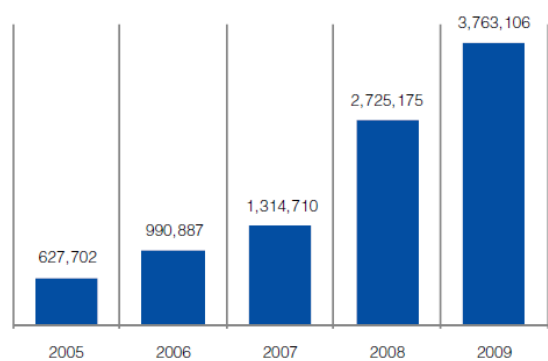
BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

Sistemi ndërbankar i pagesave

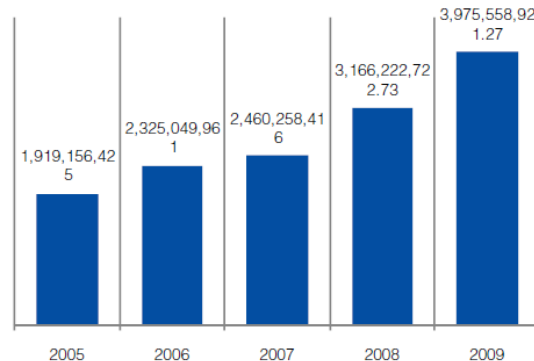
Zhvillimi i një sistemi efikas dhe të sigurt për pagesat vendore, si shtyllë kyçe e infrastrukturës financiare, është një funksion parësor i BQK-së. Sistemit Elektronik të Kliringut Ndërbankar (SEKN) i operuar nga BQK-ja është sistemi i vetëm ndërbankar i pagesave në Republikën e Kosovës. Gjatë vitit 2009 u shënuan rritje në vëllim dhe vlerë të transaksioneve të SEKN-së dhe u bë avancimi i tij i mëtejshëm, ku duhet theksuar sidomos lansimin e skemës së debitimit direkt. Si një zhvillim tjetër me rëndësi në lëmin e sistemit të pagesave ishte përgatitja e Strategjisë së zhvillimit të sistemit kombëtar të pagesave dhe fillimi i zbatimit të saj.

Figura 58. Numri i transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2010)

Figura 59. Vlera e transaksioneve në SEKN

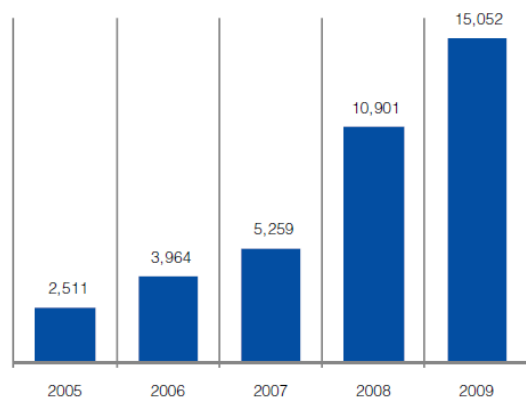
Burimi: BQK (2010)

Në vazhdimësi, vëllimi dhe vlera e transaksioneve të përkshkuara përmes SEKN-së janë rritur, duke pasqyruar rritjen relative të pagesave pa para të gatshme dhe rritjen e besueshmërisë në sistemin bankar. Sikurse viteve të mëparshme, në vitin 2009, rritja vjetore si e vëllimit ashtu edhe e vlerës së transaksioneve të SEKN-së ishte e dukshme. Rreth 3.8 milionë transaksione me një vlerë të përgjithshme prej 3,98 miliardë euro u kanalizuan përmes SEKN-së. Krahasuar me transaksionet e SEKN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve u rrit për 38 për qind dhe vlera e transaksioneve u rrit për 26 për qind.

Rritja e konsiderueshme e transaksioneve të SEKN-së mund të shihet edhe nga të dhënat mesatare ditore. Vlera ditore e transaksioneve të SEKN-së në vitin 2009 ishte rreth 15.9 milionë euro, krahasuar me rreth 12.7 milionë

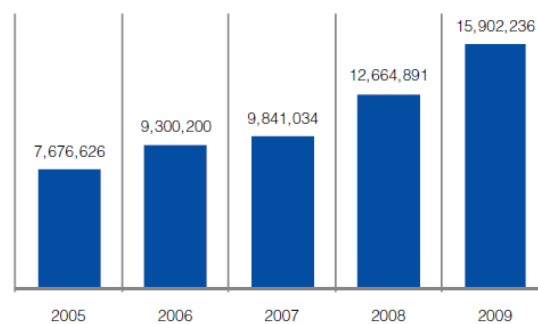
euro në vitin 2008. Mandej, vëllimi ditor i transaksioneve të SEKN-së në vitin 2009 ishte afro 15.1 mijë, krahasuar me rreth 10.9 mijë në vitin 2008.

Figura 60. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2010)

Figura 61. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SEKN

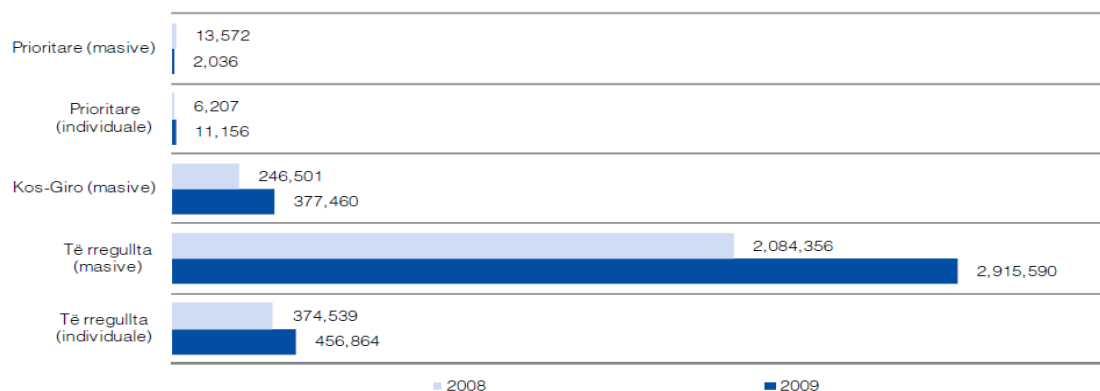

Burimi: BQK (2010)

Janë disa lloje të veçanta të transaksioneve të SEKN-së: prioritare (individuale dhe masive), Kos-Giro (masive) dhe të rregullta (individuale dhe masive). Nivelet krahasuese të vëllimeve dhe vlerave të tyre për vitet 2009 dhe 2008 janë të paraqitura në figurat e mëposhtme.

Pagesat e rregullta përbejnë rreth 90 përqind të vëllimit dhe rreth 70 përqind të vlerës së transaksioneve të SEKN-së. Ato kanalizohen përmes SEKN-së ose si transaksione individuale (një-deri te-një) ose si transaksione masive (një-deri te shumë ose shumë-deri te-një). Ato procesohen përmes sesioneve të rregullta të kliringut dhe shlyhen në baza neto.

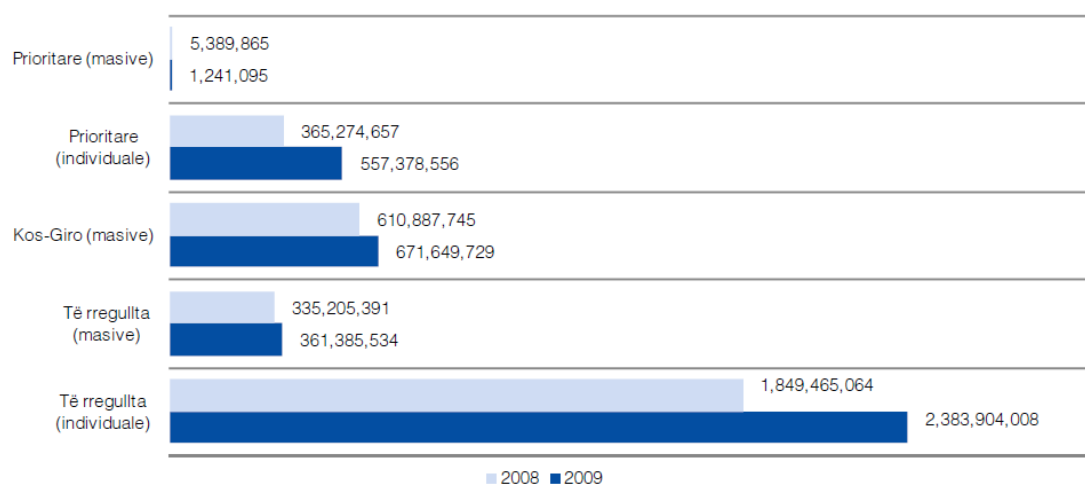
Figura 62. Vëllimi vjetor i transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2010)

Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procesohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Ato kanalizohen përmes SEKN-së si transaksione masive (shumë-deri te-një). Përderisa transaksionet e rregullta individuale janë të destinuara për pagesat në përgjithësi dhe pagesat e rregullta masive janë të destinuara për pagesat dhe arkëtimet e ndërmarrjeve dhe institucioneve të ndryshme, transaksionet Kos-Giro janë të destinuara për arkëtimet e standardizuara dhe të automatizuara të entiteteve të mëdha faturuese.

Figura 63. Vlera vjetore e transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2010)

Transaksionet prioritare procesohen dhe shlyhen menjëherë në baza bruto. Ngjashëm me transaksionet e rregullta, transaksionet prioritare mund të kanalizohen përmes SEKN-së ose si transaksione individuale ose si transaksione masive. Ato ende përfaqësojnë një pjesë të vogël të transaksioneve të gjithmbarshme të SEKN-së. Në vitin 2009, sa i përket vëllimit, ato përfaqësuan më pak se 1 përqind të transaksioneve të SEKN-së, ndërsa sa i përket vlerës, ato arritën të përfaqësojnë mbi 14 përqind të transaksioneve të SEKN-së. Ky lloj vazhdon të përdoret kryesisht për kryerjen e pagesave urgjente dhe të atyre me vlera më të mëdha.

Gjatë vitit 2009, në SEKN u bënë disa zhvillime teknologjike dhe procedurale. E arritura më e madhe e vitit në SEKN ishte lansimi i skemës së debitimit direkt. Me anë të skemës së debitimit direkt ofrohet një mundësi e avancuar e kryerjes së pagesave periodike pa para të gatshme. Skema në tërësi karakterizohet me standardizim dhe automatizim të lartë. Pagesat periodike që mund të kryhen përmes kësaj skeme kanë të bëjnë në

radhë të parë me shërbimet e rregullta të lidhura me objekte banimi apo pune si furnizimi me energji elektrike, furnizimi me ujë, telefonia, ngrohja, mirëmbajtja etj. Shërbimet e këtilla përmes skemës së debitimit direkt mund të paguhen në një mënyrë fare të lehtë për konsumatorët. Me kontraktim të njehershëm paraprak me kompaninë shërbyese përkatëse, qytetari apo organizata mund të realizojë, çdo muaj në datën e caktuar, pagimin automatik nga llogaria e vet bankare pa autorizime apo veprime plotësuese.

Në vitin 2009 u përgatit Strategjia e zhvillimit të sistemit kombëtar të pagesave me përkrahjen e Bankës Botërore. Kjo strategji përbëhet nga vizioni dhe plani përkatës i veprimit dhe është e strukturuar sipas nëntë shtyllave: i) korniza ligjore, ii) pagesat me vlera të mëdha dhe ato urgjente, iii) pagesat me vlera të vogla, iv) transaksionet qeveritare, v) letrat me vlerë, vi) tregu monetar, vii) dërgesat nga jashtë, viii) mbikëqyrja e sistemit të pagesave, dhe ix) bashkëpunimi. Si e tillë, kjo strategji është gjithëpërfshirëse dhe është paraparë të implementohet në afat të mesëm.